

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 570/2014-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti spoločnosti CITIUS, s. r. o., v likvidácii, Krakovská 19, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Kožiakom, Murgašova 3, Košice, pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 131/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti CITIUS, s. r. o., v likvidácii na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 131/2006 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Poprad prikazuje vo veci vedenej pod sp. zn. 20 C 131/2006 konať bez zbytočných prieťahov.

3. Spoločnosti CITIUS, s. r. o., v likvidácii finančné zadosťučinenie nepriznáva.

4. Okresný súd Poprad je povinný uhradiť spoločnosti CITIUS, s. r. o., v likvidácii trovy právneho zastúpenia v sume 426,12 € (slovom štyristodvadsaťšesť eur a dvanásť centov), na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. Martina Kožiaka, Murgašova 3, Košice do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 570/2014 z 24. septembra 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti CITIUS, s. r. o., v likvidácii (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej JUDr. Martinom Kožiakom, Murgašova 3, Košice, v ktorej namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 131/2006.

Sťažovateľka v sťažnosti namietala neprimeranú dĺžku konania sp. zn. 20 C 131/2006 vedeného na okresnom súde o zaplatenie dlhu s príslušenstvom. Uvedené konanie začalo žalobným návrhom právneho predchodcu sťažovateľky, ktorý bol okresnému súdu doručený 8. marca 2006. Sťažovateľka vstúpila do konania 29. marca 2011 na základe uznesenia okresného súdu č. k. 20 C/131/2006-348, ktorým bola pripustená zmena účastníkov na

strane navrhovateľa. Do podania sťažnosti ústavnému súdu nielenže nebolo v uvedenom konaní právoplatne rozhodnuté, ale nebolo zatiaľ prijaté žiadne meritórne rozhodnutie vo veci. K stavu konania sťažovateľka uvádza:

«Sťažovateľ zastáva názor, že v priebehu jeho konania pred Okresným súdom Poprad ako súdom prvého stupňa, došlo z jeho strany k nedôvodným prietahom, pričom tieto prietahy sú takej intenzity, závažnosti a rozsahu, že ich nemožno kvalifikovať inak ako „zbytočné prietahy“. Týmito prietahmi zo strany Okresného súdu Poprad došlo k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Sťažovateľ sa domnieva, že jeho vec, týkajúca sa zaplatenia dlžnej sumy, ktorá bola navyše dlžníkom písomne uznaná čo do dôvodu a výšky s úradne osvedčeným podpisom dlžníka, nie je skutkovo a právne tak zložitá, že by sa vymykala z bežnej rozhodovacej činnosti príslušných súdov v obdobných veciach. Naopak, pravdepodobne ide o vôbec najfrekventovanejšie a najčastejšie kauzy, s ktorými sa obracajú účastníci na príslušné súdy. Sťažovateľ zdôrazňuje, že pravosť podpisu odporcu bola preukázaná aj znaleckým posudkom, a uznaná aj samotným odporcom na pojednávaní konanom dňa 06. 04. 2009. Výklad a aplikácia príslušnej právnej úpravy sú stabilizované v rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, ktorá obsahuje aj metodiku postupu všeobecných súdov v týchto sporoch.

Skutočnosť, že v danom prípade naozaj nejde o zložitú vec potvrdzuje aj rozsah dokazovania vykonaného pred prvostupňovým súdom. S poukazom na uvedené, nemožno akceptovať dlhodobú nečinnosť súdu ani prípadným odvolávaním sa na zložitost prípadu. Rovnako dôležité je však to, že Okresný súd Poprad dlhodobo nerealizoval žiadne úkony a teda dlhodobo nerealizoval ani úkony, ktoré by mali smerovať k odstráneniu prípadnej zložitosti prípadu.

Sťažovateľ ďalej zastáva názor, že neprimeraná dĺžka trvania tejto veci má bezprostredný vplyv na neprimeranú dĺžku prebiehajúcej likvidácie obchodnej spoločnosti CITIUS, s.r.o., v likvidácii.

Základnými kritériami pre hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná pre rozhodnutie o veci. Vždy je dôležité oddeliť konanie pomalé a neúčinné, to znamená konanie s prietahmi alebo prejednávanie veci v neprimeranej

lehote od konania, ktoré trvá dlho z dôvodu zložitosti prípadu. (ÚS 26/95) Právna zložitost sporu nezavaruje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nedokonalým poznaním obsahu samotnej podstaty veci, odbornou nepripravenosťou na pojednávanie, neodborným využitím času určeného na pojednávanie, neodborným vedením jednotlivých pojednávaní a nariaďovaním dokazovania bez náležitého zistenia procesne významných skutočností pre toto dokazovanie. (ÚS 47/96) Zložitost veci zbavuje súd zodpovednosti za pretrvávajúcu neistotu účastníka vtedy, ak súd priebežne robí úkony prispievajúce k odstráneniu príčin zložitosti. (ÚS 41/97)

Sťažovateľ vyslovuje presvedčenie, že pri efektívnom postupe súdu už mohlo byť o jeho žalobe právoplatne rozhodnuté. Celkový postup prvostupňového súdu nemožno v nijakom prípade považovať za relevantný a efektívny postup pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľa v jeho spore. Postup Okresného súdu Poprad ako celku, sťažovateľ vyhodnocuje ako konanie, ktoré nesmerovalo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa v ich veci a teda ako také, ktoré spôsobilo zbytočné prieťahy.»

Vzhľadom na prieťahy súdu a jeho nečinnosť podala sťažovateľka 11. júna 2014 na okresnom súde sťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“) a požiadala ho o zjednanie nápravy. Podpredseda okresného súdu po prešetrení sťažnosti konštatoval vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr/100130/2014 zo 17. júla 2014 jej dôvodnosť a oznámil sťažovateľke, že zo strany súdu boli prijaté opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1/ Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy SR a základné právo na prejednanie záležitostí sťažovateľa v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 20C/131/2006 porušené boli.

2/ Okresnému súdu Poprad prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20C/131/2006 konal bez zbytočných prieťahov.

3/ Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 8.500.- Eur, ktoré je Okresný súd Poprad povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4/ Okresný súd Poprad je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila sťažovateľka ujmou, ktorá jej vznikla v dôsledku obáv o ochranu jej práv, psychického napätia, pocitov krivdy, sklamaní, nespravodlivosti a úzkosti z neprimeranej dĺžky konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. I. ÚS/2014 doručeným ústavnému súdu 4. novembra 2014, v ktorom podpredseda tohto súdu uviedol prehľad jednotlivých procesných úkonov vykonaných vo veci. K opodstatnenosti sťažnosti uviedol:

„Predmetom konania je spor o zaplatenie sumy 15.753,56 eur z titulu zmluvy o pôžičke. Vzhľadom na potrebu rozsiahleho dokazovania, ktoré bolo vo veci vykonané možno konštatovať, že ide o vec skutkovo zložitú. Súd sa v priebehu konania musel vyporiadať s uvádzanými novými skutočnosťami v predmetnej veci ako aj s procesnými návrhmi zo strany účastníkov.

Podstatou uvedeného sporu nie je len úhrada žalovanej sumy a príslušenstva. Je vecou právneho názoru, či si žalobcovia uplatnili a odôvodnili svoje nároky riadne a včas. V tomto smere je potrebné poukázať predovšetkým na skutočnosť, že v spore neexistuje ani jediný originál listinného dôkazu a odporca spochybňuje pravosť svojho podpisu na spornom uznaní dlhu i nadväzujúcich listinách.

Zákonný sudca v písomnom vyjadrení poukázal na skutočnosť, že aj keď znalecké dokazovanie preukázalo, že podpis odporcu na spornej listine je pravým podpisom, navrhovateľ - sťažovateľ ďalej do spisu založil listinu, ktorou preukazuje vznik záväzku odporcu, ale ktorá nepochybne nemôže byť pravou listinou, nakoľko predložená kópia

zmluvy o pôžičke zo dňa 6. 12. 2009 bola súdu predložená navrhovateľom dňa 2. 6. 2009, teda pol roka pred jej údajným uzavretím. Tiež uviedol, že keď na túto skutočnosť súd poukázal, navrhovateľ opustil pojednávaciú miestnosť s tým, že je zdravotne indisponovaný a od uvedeného okamihu začal mať výhrady voči priebehu pojednávania. Žiadaný originál listiny nepredložil ani nesplnenie uvedenej povinnosti neodôvodnil.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že Okresný súd Poprad v konaní napriek dĺžke trvania sporu právoplatne nerozhodol, je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že vo veci bolo potrebné rozhodovať o viacerých procesných návrhoch (rozhodnutia o oslobodení súdnych poplatkov, o zmene účastníka konania na strane navrhovateľa a pod.), pričom niekedy z dôvodu podaných odvolaní bolo potrebné predkladať spis aj odvolaciemu súdu. Rozhodovanie o procesných návrhoch ako aj rozsah vykonaného dokazovania nesporne ovplyvňuje celkovú dĺžku konania. Zároveň poukazujeme aj na tú skutočnosť, že viaceré pojednávania (napr. dňa 15. 5. 2009, 9. 11. 2009, 18. 1. 2010, 22. 2. 2010, 10. 10. 2011) boli odročené z dôvodov na strane navrhovateľa. Zo strany navrhovateľa, resp. jeho právneho predchodcu viackrát neboli predložené listinné dôkazy, resp. návrhy na dokazovanie, ktoré na základe výzvy súdu mal predložiť.

Účastníci konania sú povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania čo najrýchlejšie prejednať a rozhodnúť predmetnú vec tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, označia dôkazné prostriedky a dbajú na pokyn súdu. Rýchlosť konania nepriaznivo ovplyvňovali samotní účastníci konania i svojim správaním, keď neboli súčinní v predmetnej veci, resp. opakovane spomaľovali súdne konanie opakovanými žiadosťami o odročenie pojednávania, či výmenou právnych zástupcov.

Taktiež je potrebné poukázať na to, že navrhovateľ sa na prieťahy v konaní sťažoval po prvýkrát až podaním doručeným dňa 17. 6. 2014. Sťažnosť navrhovateľa bola evidovaná pod číslom Spr/100130/2014 a bola vyhodnotená ako dôvodná, o čom bol navrhovateľ upovedomený listom zo dňa 17. 07. 2014 a zároveň mu bolo oznámené, že zo strany predsedu súdu bude vykonávaný dohľad nad konaním vo veci...

Sťažovateľ podal sťažnosť predsedovi súdu dňa 17. 6. 2014. Dňa 23. 6. 2014 sa malo uskutočniť pojednávanie, ktoré bolo odročené na základe ospravedlnenia likvidátora navrhovateľa z dôvodu jeho hospitalizácie a to na deň 5. 9. 2014. Následne podaním zo dňa

17. 7. 2014 bola sťažnosť navrhovateľa vyhodnotená ako dôvodná najmä s prihliadnutím na obdobie od 8. 11. 2011, kedy navrhovateľ podal námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi, ktorú zákonný sudca vyhodnotil ako námietku týkajúcu sa postupu konania, ktorú nie je potrebné predkladať nadriadenému súdu a následne vytýčil termín pojednávania, až dňa 28. 4. 2014. Na základe konštatovania dôvodnosti sťažnosti je zo strany predsedu súdu vykonávaný dohľad a to v pravidelných dvojmesačných intervaloch. V tomto období sa malo uskutočniť pojednávanie dňa 5. 9. 2014, avšak dňa 20. 8. 2014 navrhovateľ znovu podal námietku zaujatosti a táto skutočnosť bola dôvodom pre odročenie pojednávania. Uznesením zo dňa 9. 9. 2014 bola navrhovateľovi uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za námietku zaujatosti. Toto uznesenie navrhovateľ prevzal dňom 2. 10. 2014, následne dňa 9. 10. 2014 bola súdu doručená žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a v ten istý deň zákonný sudca dal pokyn na predloženie spisu vyššiemu súdnemu úradníkovi na rozhodnutie o oslobodení od súdnych poplatkov.

Sťažovateľ podal sťažnosť dňa 20. 8. 2014, teda cca jeden mesiac po vyhodnotení sťažnosti podanej predsedovi súdu. Na základe uvedeného sme toho názoru, že zo strany navrhovateľa nebola poskytnutá žiadna príležitosť na odstránenie protiprávneho stavu, pričom je zrejmé, že po podaní sťažnosti súd vo veci koná a pojednávanie bolo odročené z dôvodov na strane navrhovateľa, ktorý sa rozhodol pre podanie námietky zaujatosti.

Vzhľadom na uvedené je nepochybné, že aj podanie sťažnosti podľa § 17 a nasl. zákona o štátnej správe súdov (s účinnosťou od 1. apríla 2005 podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) umožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľa.

Priznanie finančného zadostučinenia prichádza do úvahy ako náhrada nemajetkovej ujmy len v tých prípadoch, keď porušenie základného práva už nie je možné napraviť ani odstrániť, čo v danom prípade nie je naplnené a preto s poukazom na vyššie uvedené dôvody navrhujem, aby Ústavný súd SR sťažnosť zamietol. “

K stanovisku predsedu okresného súdu sa vyjadrila sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním z 10. novembra 2014, v ktorom uviedla, že v celom rozsahu trvá na podanej sťažnosti. K námietke podpredsedu okresného súdu týkajúcej sa

skutkovej zložitosti opätovne vyslovila presvedčenie, že nejde o zložitú vec. K námietke o podaní sťažnosti ústavnému súdu len jeden mesiac po vyhodnotení sťažnosti podpredsedom súdu sťažovateľka uvádza, že *„lehota presahujúca jeden mesiac musí byť pre súd dlhodobo porušujúci ústavné práva sťažovateľa dostatočná na zabezpečenie a realizáciu úkonov smerujúcich k odstráneniu protiprávneho stavu, zvlášť ak ide o osem a pol ročnú vec...“*.

Trovy právneho zastupovania si sťažovateľka vyčíslila na sumu 426,12 €.

Podpredseda okresného súdu, ako aj sťažovateľka vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd zisťoval z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 131/2006 priebeh a stav konania. Zo súdneho spisu ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Konanie začalo návrhom právneho predchodcu sťažovateľky na vydanie platobného rozkazu 8. marca 2006. Pretože neboli splnené podmienky na vydanie platobného rozkazu, bola vec 17. mája 2006 prevedená z registra Ro do registra C. Po výzve na úhradu súdneho poplatku (29. marec 2006) a žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov rozhodoval okresný súd po doručení dokladov o osobných majetkových pomeroch (24. júl 2006) o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov. Uznesením zo 6. septembra 2006 okresný súd návrh zamietol. Na základe odvolania navrhovateľa a po vyžiadaní dokladov z daňového úradu a registrového súdu autoremedúrou okresný súd 8. februára 2007 zrušil napadnuté uznesenie a priznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Prvé pojednávanie vo veci, ktoré sa konalo 31. júla 2007, bolo po vypočutí účastníkov konania odročené na neurčito pre účely preverenia pravosti podpisov odporcu na listine o uznaní dlhu. Ďalšie pojednávania vo veci sa uskutočnili 17. septembra 2007 a 12. októbra 2007, keď kvôli návrhu na znalecké dokazovanie bolo pojednávanie odročené na neurčito. V októbri 2007 sa súd oboznamoval s ďalšími písomnými vyjadreniami účastníkov, na základe ktorých vyzval (10. decembra 2007) právnu zástupkyňu navrhovateľa, či má v úmysle rozšíriť petit návrhu. Návrh na pripustenie zmeny žalobného petitu bol súdu doručený až 11. marca 2008. Medzitým okresný súd uznesením z 21. januára 2008 nariadil znalecké dokazovanie. Proti výroku o povinnosti zložiť preddavok na znalecké dokazovanie podal odporca 5. februára 2008 odvolanie.

V období od 28. februára 2007 do 2. septembra 2007 (6 mesiacov) okresný súd vo veci nekonal. O oslobodení odporcu od súdnych poplatkoch rozhodol uznesením z 2. septembra 2008. V súvislosti s preložením zákonného sudcu bol spis 1. augusta 2008 pridelený do senátu 10 C, následne 25. septembra 2008 do senátu 20 C. Pokyn znalkyni na znalecké dokazovanie bol daný súdom 23. septembra 2008, t. j. osem mesiacov po nariadení znaleckého dokazovania, čo však bolo spôsobené tým, že navrhovateľ nedodal originál listinných dôkazov, ktoré mali byť predmetom skúmania. Znalkyňa prípisom z 2. januára 2009 požiadala súd o súčinnosť pri zabezpečení porovnávacieho materiálu. Znalecký posudok bol súdu doručený 25. februára 2009.

Štvrté pojednávanie vo veci sa konalo 6. apríla 2009 a bolo po vyjadrení účastníkov k stavu konania odročené na 15. máj 2009, následne kvôli kúpeľnej liečbe na žiadosť navrhovateľa na 15. jún 2009. Navrhovateľ doručil súdu 2. júna 2009 svoje vyjadrenie s ďalšími návrhmi na dokazovanie. Na pojednávaní 15. júna 2009 požiadal odporca opakovane o ustanovenie advokáta (prvýkrát požiadal súd o ustanovenie advokáta 31. júla 2007). Okresný súd mu ustanovil právneho zástupcu z radov advokátov uznesením z 12. augusta 2009. Súd nariadil (16. septembra 2009) ďalší termín pojednávania na 9. november 2009. Navrhovateľ doručil súdu ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania výsluchmi svedkov a listinnými dôkazmi a (5. novembra 2009) ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní nariadenom na 9. november 2009 z dôvodu hospitalizácie. Pojednávanie 9. novembra 2009 bolo odročené na neurčito pre účely preverenia schopnosti

navrhovateľa zúčastniť sa pojednávania. Súd následne nariadil ďalšie pojednávania, ktoré odročoval pre hospitalizáciu navrhovateľa (18. januára 2010), na žiadosť oboch účastníkov konania (9. februára 2010), na žiadosť navrhovateľa pre účely zvolenia si právneho zástupcu (22. februára). Súd v tomto období dvakrát (bezúspešne) požiadal navrhovateľa o doručenie originálov dokladov, ktoré predkladal súdu.

Navrhovateľ doručil 15. februára 2010 súdu návrh na zmenu účastníka na strane navrhovateľa a vzápätí 10. marca 2010 požiadali sťažovateľka (v tomto štádiu zatiaľ len ako navrhovaný nový účastník, potenciálny právny nástupca navrhovateľa) a aj navrhovateľ o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov. Okresný súd uznesením z 24. marca 2010 zamietol návrh na zmenu účastníkov konania, proti čomu navrhovateľ podal odvolanie (10. mája 2010, doplnené 11. mája 2010). Odvolací spis bol krajskému súdu predložený 6. septembra 2010.

Krajský súd Prešov (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 5 Co 111/2010 z 8. februára 2011 zrušil uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu na zmenu účastníkov konania, keď konštatoval, že okresný súd posudzoval návrh hmotnoprávne, čo vzhľadom na procesnoprávnu povahu rozhodnutia nie je možné. Okresný súd uznesením z 29. marca 2011 rozhodol o pripustení zmeny účastníkov na strane navrhovateľa, čím pripustil vstup sťažovateľky do konania. Na strane sťažovateľky v konaní vystupoval naďalej navrhovateľ, ktorý je likvidátorom spoločnosti, ako jej zástupca.

Sťažovateľka doručila súdu 26. apríla 2011 zmenu petitu návrhu. Okresný súd rozhodoval o žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu, ktorú uznesením z 5. mája 2011 zamietol. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľky (doručeného 7. júna 2011) potvrdil rozhodnutím sp. zn. 16 Co 80/2011 zo 14. júla 2011 uznesenie súdu prvého stupňa.

Ďalšie pojednávania nariadil okresný súd na 10. október 2011, ktoré bolo odročené na žiadosť odporcu pre neprítomnosť zástupcu sťažovateľky (pôvodného navrhovateľa) pre zlý zdravotný stav a pre vznesenie námietky zaujatosti zástupcom sťažovateľky. Sťažovateľka doručila 8. novembra 2011 súdu odôvodnenie námietky zaujatosti. Vzhľadom na namietaný postup sudcu v konaní nebol spis v zmysle § 14 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) predložený na rozhodnutie nadriadenému súdu.

Od októbra 2011 bol okresný súd vo veci nečinný až do 28. apríla 2014, keď nariadil ďalšie pojednávanie na 23. jún 2014 (viac ako dva a pol roka). Zástupca (likvidátor) sťažovateľky 17. júna 2014 súdu oznámil, že sa pojednávania nezúčastní z dôvodu hospitalizácie, a 20. júna 2014 že sa ho nezúčastní z dôvodu jeho nesúhlasu so skrátením lehoty na prípravu na pojednávanie. Súd odročil pojednávanie na 5. september 2014.

Sťažovateľka opätovne vznesla námietku zaujatosti sudcu z dôvodu postupu v konaní. Na pojednávaní 5. septembra 2014 sťažovateľka trvala na predložení veci nadriadenému súdu. Súd ju vyzval (9. septembra 2014) na úhradu súdneho poplatku za námietku zaujatosti. Sťažovateľka požiadala o oslobodenie od povinnosti úhrady súdneho poplatku.

Ústavný súd konštatuje, že v konaní sp. zn. 20 C 131/2006 sa dlhšie obdobie nečinnosti vyskytlo v období od októbra 2011 do júna 2014 (viac ako 2 a pol roka) a kratšie obdobia nečinnosti od februára 2007 do júla 2007 (5 mesiacov) a od mája 2009 do septembra 2009 (4 mesiace). V ostatnom období súd síce priebežne konal, ale neefektívne, bez postupu vo veci a do podania sťažnosti ústavnému súdu vo veci nebolo na prvom stupni prijaté meritórne rozhodnutie.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich vecí v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti vecí, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie vecí súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodnutie o zaplatenie dlhu s príslušenstvom. Ide o konanie, ktoré spravidla nebýva skutkovo zložitá, v tomto prípade však ústavný súd zohľadnil skutočnosť, že nepredloženie originálov

listinných dôkazov a spochybňovanie pravosti kópií, ako aj časté uvádzanie nových skutočností do istej miery komplikuje ustálenie skutkového stavu.

Po právnej stránke vec nie je náročná. Návrhy tohto typu tvoria častú a bežnú agendu okresných súdov.

2. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd posudzoval, bolo správanie účastníkov konania. Ústavný súd konštatuje, že z dôvodu opakovanej neúčasti účastníkov konania na pojednávaniach, tak na strane odporcu, ktorý požiadal o odročenie pojednávania 9. februára 2010 a 10. októbra 2011, ako aj na strane navrhovateľa, ktorý od 29. marca 2010 ďalej vystupoval v konaní ako zástupca (likvidátor) sťažovateľky. Na žiadosť sťažovateľky, resp. jej zástupcu súd odročoval pojednávanie 15. mája 2009 (navrhovateľ z dôvodu pobytu na liečení nemal možnosť spracovať podklady na vyjadrenie vo veci), 9. novembra 2009 a 18. januára 2010 z dôvodu avizovanej hospitalizácie navrhovateľa, 9. februára 2010 na žiadosť navrhovateľa, 22. februára 2010 z dôvodu náhle zdravotnej indispozície navrhovateľa a tiež z dôvodu zvolenia si právneho zástupcu, 10. októbra 2011 pre ospravedlnenie sa navrhovateľa pre nepriaznivý zdravotný stav, 23. júna 2014 pre plánovanú hospitalizáciu likvidátora sťažovateľky. Takýmto správaním účastníkov došlo k výraznému spomaleniu napadnutého konania.

Aj keď ústavný súd uznáva, že práceneschopnosť účastníka konania je relevantným dôvodom na ospravedlnenie jeho neúčasti na pojednávaniach pred všeobecnými súdmi, nemožno však pri rozhodovaní o sťažnosti takéhoto účastníka (sťažovateľa) na prieťahy v konaní neprihliadnuť na tieto okolnosti, pokiaľ skutočne mali preukázateľný dopad na celkovú dĺžku trvania doterajšieho konania.

V období hospitalizácie právneho predchodcu a likvidátora sťažovateľky a jeho pobytu v liečebnej starostlivosti okresný súd nemohol pojednávať, a preto predĺženie konania z tohto dôvodu nemožno pripísať na farchu okresného súdu. Tieto skutočnosti však

prispeli k predĺženiu konania, čo ústavný súd zohľadnil pri priznaní finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd pri preskúmaní spisu zistil ďalšie okolnosti, ktorými právny predchodca a likvidátor sťažovateľky prispel k prieťahom v konaní okresného súdu, a to najmä nedostatočnou súčinnosťou pri predkladaní súdom vyžadovaných originálov dôkazných listín. Podobne opakované oznamovanie nových skutočností, nereagovanie na výzvu súdu týkajúcu sa zamýšľaného rozšírenia petitu (na výzvu z 10. decembra 2007 reagoval navrhovateľ 11. marca 2008) a zmena petitu sťažnosti prispeli k predĺženiu posudzovaného konania. Okresný súd zároveň viackrát musel rozhodovať o procesných návrhoch účastníkov (o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkoch) a dvakrát postúpil spis odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní účastníkov konania.

Správanie sťažovateľky a jej právneho predchodcu do istej miery spochybňuje skutočný záujem sťažovateľky na odstránení stavu jej právnej neistoty v namietanom konaní. Podobne o tom nesvedčí ani skutočnosť, že účinný prostriedok nápravy v podobe sťažnosti na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu v zmysle § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov podala sťažovateľka až viac ako osem rokov od začiatku uvedeného konania.

Ústavný súd na uvedené skutočnosti prihliadol pri ustálení výšky finančného zadosťučinenia.

3. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu súdu, v posudzovanom prípade sa v konaní okresného súdu vyskytli obdobia nečinnosti, najdlhšie od októbra 2011 do 28. apríla 2014. Okrem nečinnosti bol postup okresného súdu v napadnutom konaní poznačený aj neefektívnosťou. Ústavný súd hodnotí ako neefektívny postup rozhodovanie o návrhu na zmenu účastníkov konania, tolerované nepredkladanie originálov dôkazných listín a také vedenie vecí, ktoré neprinieslo efektívny postup v ustálení skutkového stavu a smerovanie k meritórnemu rozhodnutiu vo veci.

Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Pritom sa usiluje predovšetkým o to, aby sa spor vyriešil zmierne a aby konanie pôsobilo výchovne.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení tomu, kto marí uplatnenie základného práva iného účastníka konania alebo kto hrubo sťažuje postup konania tým, že sa neustanoví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami, alebo kto neposlúchne príkaz súdu, alebo kto ruší poriadok, alebo kto urobí hrubo urážlivé podanie, súd môže uložiť uznesením poriadkovú pokutu až do výšky 820 eur. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia pri opakovanom hrubom sťažení postupu konania podľa odseku 1 súd môže uložiť uznesením poriadkovú pokutu až do výšky 1 640 eur.

Po zhodnotení postupu okresného súdu v napadnutej veci možno konštatovať príčinnú súvislosť s porušovaním základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď ústavný súd konštatuje, že k predĺženiu konania prispeli aj okolnosti na strane sťažovateľky, nemôže prehliadnúť fakt, že v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo posudzované konanie právoplatne skončené ani po viac ako ôsmich rokoch od začatia konania. Preto ani nemohol zohľadniť námietku podpredsedu okresného súdu, že sťažovateľka neposkytla okresnému súdu príležitosť na odstránenie protiprávneho stavu. V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval, že ak už konanie trvá neprimerane dlho, má všeobecný súd venovať zvláštnu pozornosť jeho urýchleniu (III. ÚS 146/05).

Celkovo ústavný súd posúdil dĺžku konania na okresnom súde ako neprimerane dlhú a konštatuje, že okresný súd neposkytol sťažovateľke v konaní sp. zn. 20 C 131/2006 rýchlu a účinnú ochranu jej práv podľa § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, a preto

ústavný súd rozhodol, že okresný súd v tomto konaní porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo veci samej (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 8 500 €. Ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky, prikázal okresnému súdu, ktorý jej základné právo porušil, vo veci konať, čo považoval za dostatočné na odstránenie právnej neistoty sťažovateľky aj vzhľadom na jej právnu povahu, ktorá smeruje už len k ukončeniu podnikania a vyrovnaniu pohľadávok (bod 3 výroku nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil nárok na náhradu trov v sume 426,12 € za tri úkony právnej služby (za prevzatie a prípravu zastúpenia,

za podanú ústavnú sťažnosť a za stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v sume 134,00 € za jeden úkon právnej služby a režijný paušál 3 x 8,04 € v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd priznal náhradu trov konania v požadovanej sume (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2015